

Brusel 21. června 2018
(OR. en)

10306/18

SOC 431
EDUC 264

POZNÁMKA

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Datum:	21. června 2018
Příjemce:	Delegace
Č. předchozího dokumentu:	9724/18 + COR 1 + COR 2
Předmět:	Integrované politiky rozvoje v raném dětství jako nástroj pro zmírnění chudoby a podporu sociálního začlenění – závěry Rady

Delegace naleznou v příloze závěry Rady pod názvem „Integrované politiky rozvoje v raném dětství jako nástroj pro zmírnění chudoby a na podporu sociálního začlenění“.

Integrované politiky rozvoje v raném dětství jako nástroj pro zmírnění chudoby a na podporu sociálního začlenění

Závěry Rady

UZNÁVAJÍCE, ŽE

1. prosazování a ochrana práv dítěte, boj proti dětské chudobě a sociálnímu vyloučení a poskytování stejných příležitostí všem dětem bez ohledu na jejich sociální, kulturní, etnické či jiné zázemí jsou základní cíle Evropské unie. Listina základních práv EU stanoví, že děti mají právo na ochranu a péči nezbytnou pro své blaho a že při všech činnostech týkajících se dětí, ať už uskutečňovaných veřejnými orgány nebo soukromými institucemi, musí být prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte;
2. Evropská unie a její členské státy se v rámci strategie Evropa 2020 zavázaly omezit chudobu a sociální vyloučení, a to i mezi dětmi. V roce 2016 bylo v Unii chudobou a sociálním vyloučením stále ohroženo 24,8 milionu dětí. To představuje i nadále velký problém, neboť chudoba dětí má nepříznivý vliv nejen na bezprostřední blaho dětí, ale rovněž na společnost jako celek. U dětí vyrůstajících v chudobě a sociálním vyloučení existuje menší pravděpodobnost, že budou prospívat ve škole, těšit se dobrému zdraví a že se v pozdějším životě plně realizují. Z hlediska společnosti ohrožují dětská chudoba a sociální vyloučení rozvoj dětí a vedou k tomu, že děti nejsou schopné maximálně realizovat svůj talent a k tomu, že potřební jedinci by mohli vyžadovat celoživotní podporu;
3. Evropský pilíř sociálních práv vyhlášený v roce 2017 vyzývá k boji proti chudobě z pohledu práv dítěte a stanovuje zásadu, že děti mají právo na ochranu před chudobou, že děti ze znevýhodněného prostředí mají právo na zvláštní opatření pro zvýšení rovných příležitostí a že děti mají právo na cenově dostupné a kvalitní předškolní vzdělávání a péči;

4. stanovením barcelonských cílů se Evropská unie a její členské státy zavázaly, že do roku 2010 zajistí poskytování formální péče o minimálně 90 % dětí v Unii ve věku od 3 let do věku povinné školní docházky a alespoň 33 % dětí mladších 3 let. Tyto cíle potvrdil Evropský pakt pro rovnost žen a mužů 2011-2020. Strategický rámec evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy rovněž stanoví cíl, aby se předškolního vzdělávání účastnilo do roku 2020 alespoň 95 % dětí (od 4 let do věku povinné školní docházky);
5. rané období vývoje dítěte je zásadně důležité pro formování zdraví, učení, chování a sociálního začlenění dítěte a ovlivňuje průběh celého jeho života. V této souvislosti patří politiky rozvoje a služby v raném dětství mezi klíčové nástroje prevence a řešení chudoby a sociálního vyloučení, přerušení mezigeneračního cyklu znevýhodnění a podpory sociální mobility;
6. s ratifikací Úmluvy OSN o právech dítěte usilují všechny země o zajištění toho, aby žádné dítě nebylo zbaveno svého práva na přístup k základním službám zdravotní péče, včetně preventivní zdravotní péče v raném věku, na výživu a blahobyt se zvláštním zaměřením na práva dětí ze znevýhodněného prostředí;
7. závazek vymýtit chudobu, zajistit zdravý život, odstranit násilí a sexuální vykořisťování, podporovat blahobyt pro všechny v každém věku a poskytovat inkluzivní vzdělávání rovné kvality na všech úrovních, včetně raného věku, je nedílnou součástí cílů udržitelného rozvoje pro rok 2030;
8. investice do rozvoje v raném dětství jsou vysoce nákladově efektivní, neboť zamezují budoucím veřejným výdajům určeným na překonání nedostatku vzdělání, dovedností a zaměstnanosti, jež vedou k chudobě a sociálnímu vyloučení;

ZDŮRAŽŇUJÍC, ŽE

9. boj proti dětské chudobě a sociálnímu vyloučení a podpora blahobytu dětí vyžadují vícerozměrný a integrovaný přístup založený na třech pilířích, včetně přístupu k odpovídajícím zdrojům, přístupu ke kvalitním službám za dostupné ceny a práva dítěte na účast, jak je stanoveno v doporučení Komise 2013/112/EU nazvaném Investice do dětí: východisko z bludného kruhu znevýhodnění;
10. investice do předškolního vzdělávání a péče jsou velmi důležité nejen z důvodu omezení nerovností v útlém věku, ale i za účelem předcházení riziku chudoby a vyloučení v dospělosti tím, že položí základy úspěšného celoživotního učení, společenského začlenění a zaměstnatelnosti. Účast na předškolním vzdělávání a péči prospívá všem dětem, je však obzvláště důležitá pro děti ze znevýhodněného prostředí, neboť je zásadní pro lepší adaptaci ve škole a učení, jakož i pro prevenci a řešení nerovnosti včasným zásahem. U dětí z menšinových skupin a z rodin s nízkými příjmy je menší pravděpodobnost, že budou zapsány do předškolního vzdělávání a péče. Je tedy zásadní zajistit dětem ze znevýhodněného prostředí rovný přístup ke kvalitním všeobecným službám;
11. ústředním bodem zásahů do rozvoje v raném dětství musí být dítě samotné a veškeré aspekty jeho rozvoje a blahobytu. Na podporu růstu a zdraví dětí, zajištění včasného odhalení obtíží a včasné zásahy, včetně přístupu k všeobecným službám preventivní zdravotní péče a rehabilitačním službám, na zajištění příležitostí ke kvalitnímu učení, na prevence zanedbání, násilí a jiných rizik jsou potřeba integrované víceodvětvové politiky. Dobrá koordinace a interakce mezi zdravotnictvím, vzděláváním, sociálním zabezpečením a systémem péče o dítě jsou v tomto ohledu zásadní;

12. velice důležité jsou integrované a koordinované přístupy na úrovni, kde jsou služby rozvoje v raném dětství poskytovány, zejména na místní úrovni. Zásadní význam má disponibilita školených poskytovatelů služeb a odborníků. Investice do pravidelné odborné přípravy profesionálních pracovníků, mimo jiné s ohledem na lepší interakci a partnerství s rodiči¹, jakož i práce s dětmi a rodinami ze znevýhodněného prostředí mají příznivý vliv na zlepšení nejen přístupu ke službám, ale i na jejich kvalitu;
13. vzhledem k tomu, že za zdraví, blahobyt a vývoj dítěte jsou primárně odpovědní především rodiče, potřebují odpovídající podporu. Velmi důležitá je podpora programů sociálního začlenění a účasti na trhu práce ze strany otců a matek, jakož i poskytování finanční podpory a přístup ke službám. Potřeba jsou přístupy zaměřené na rodinu. Také dobře navržené politiky rovnováhy práce a osobního života, jako jsou rodičovské dovolené a flexibilní pracovní úvazky, mohou podpořit účast rodičů na trhu práce a přispět k vyrovnanějšímu rozdělení pečovatelských povinností mezi matky a otce. Disponibilita, přístupnost a cenová dostupnost kvalitních služeb předškolního vzdělávání a péče usnadňuje rodičům sladění jejich profesionálních a pečovatelských povinností, a rodiče si tak mohou ponechat placené zaměstnání nebo se do něj vrátit, což je v mnoha směrech důležité pro blaho a vývoj dětí;
14. služby předškolního vzdělávání a péče jsou klíčovou složkou politik rozvoje v raném dětství, za celkový rozvoj dětí však nesou odpovědnost nejen formální pečovatelé a pedagogové. Rodiče musí být dobře informováni, podporováni a vedeni, a to i před tím, než vstoupí do formálního systému, tedy v době, kdy je o dítě pečováno doma. V této souvislosti je zásadní osvětová činnost, zejména v nejohroženějších komunitách. Postupy prohlubující partnerství mezi rodiči a službami předškolního vzdělávání a péče mají obzvláště pozitivní dopad na děti ze znevýhodněného prostředí;

¹ Veškeré odstavce v těchto závěrech odkazující na rodiče platí rovněž pro opatrovníky a primární pečující osoby.

15. kombinace univerzálních politik na podporu blahobytu a rozvoje všech dětí a cílené politiky zaměřené na nejohroženější rodiny, které je však nestigmatizují, jsou klíčovým prvkem ve vypracovávání efektivních strategií. Postupy stimulující multidisciplinární přístupy, mobilní komunitní práci, návštěvy doma, přípravu na rodičovské dovednosti, rodinné poradenství a vedení, zapojení mediátorů ze znevýhodněných skupin a komunit, poskytování bezplatného přístupu ke službám a pobídky k využívání služeb by mohly přispět nejen k začlenění v předškolním vzdělávání a péči, nýbrž i k obecnému zlepšení rodinné péče a blahobytu a rozvoje dětí;
16. vzhledem k tomu, že děti se zdravotním postižením nebo se speciálními potřebami čelí mnohočetným překážkám, má zásadní význam včasná intervence a podpora rodičů prostřednictvím služeb poskytovaných doma a v rámci komunity. Děti se zdravotním postižením narážejí na problémy nejen v souvislosti s tím, že nejsou začleněny do vzdělávacího systému, ale i v souvislosti s přístupem k fyzickým životním podmínkám a s předsudky a stereotypy. Bez včasné a vhodné podpory, ochrany a opatření na podporu začlenění se mohou tyto potíže ještě zhoršit a způsobit celoživotní následky, co se týče vyšší míry chudoby a vyloučení jak rodičů, tak dětí;
17. dětem odloučeným od rodičů nebo rodin je zapotřebí poskytnout rovnocenné příležitosti k rozvoji a učení. Pro to, aby byl těmto dětem umožněn lepší start do života, má zásadní význam deinstitucionalizace péče o děti, poskytování péče, služeb a pomoci v rodině a v rámci komunity, investice do služeb v oblasti prevence a podpory rodin a posilování systémů ochrany dětí;
18. ačkoli za organizaci a obsah politik rozvoje v raném dětství, jakož i všeobecných politik a služeb v oblasti ochrany dítěte a péče o blahobyt dítěte nesou i nadále odpovědnost jednotlivé členské státy, spolupráce cestou otevřené metody koordinace může přispět k uskutečnění evropského pilíře sociálních práv, jenž vyžaduje rozhodné kroky na evropské, vnitrostátní, regionální i místní úrovni;
19. k provádění reforem politiky v oblasti dětí, financovaných z vnitrostátních rozpočtů, významně přispívají evropské strukturální a investiční fondy (ESIF);

RADA EVROPSKÉ UNIE

VYZÝVÁ KOMISI, ABY:

20. pokračovala v prosazování práv dítěte a politik zaměřených na dítě a rodinu tím, že je bude i nadále řadit mezi politické priority, a to i v období po roce 2020, a podporovala členské státy v provádění jejich vnitrostátních politik;
21. v souladu s rozdělením pravomocí stanoveným ve Smlouvách prosazovala zásady evropského pilíře sociálních práv týkající se dětí, zejména právo na ochranu před chudobou, právo dětí ze znevýhodněných prostředí na zvláštní opatření pro zvýšení rovných příležitostí a právo na cenově dostupné a kvalitní předškolní vzdělávání a péči;
22. i nadále prosazovala a posilovala dialog mezi členskými státy, odborníky, sociálními partnery a občanskou společností a usnadňovala vzájemné učení a výměnu osvědčených postupů v příslušných oblastech. Sem patří prevence dětské chudoby, politiky rozvoje v raném dětství, včetně integrovaných přístupů napříč různými oblastmi politiky, vysoce kvalitní služby předškolního vzdělávání a péče, stejně jako dopad digitalizace na rozvoj v raném dětství;
23. v těsné spolupráci s členskými státy pokračovala v analytické práci a monitorování dětské chudoby a témat souvisejících s blahobytem a rozvojem dětí a tuto činnost posílila;

VYBÍZÍ ČLENSKÉ STÁTY, aby při zohlednění své konkrétní situace:

24. všem dětem zajistily rovný a spravedlivý přístup k vysoce kvalitním službám předškolního vzdělávání a péče tím, že budou dále zlepšovat:
 - jejich disponibilitu, se zohledněním regionálních odlišností a potřeb,

- jejich přístupnost a cenovou dostupnost, a to prostřednictvím vyvážené kombinace všeobecných i zacílených politik, služeb a různých pobídek, stejně jako opatření k překonání problémů a překážek,
 - jejich inkluzivnost, a to začleňováním dětí z různých prostředí a dětí se speciálními vzdělávacími potřebami či zdravotním postižením, tak aby se zamezilo segregaci a podnítila jejich účast, a
 - jejich kvalitu, a to prosazováním profesionalizace a dobrých pracovních podmínek zaměstnanců v prostředí předškolního vzdělávání a péče, posilováním rozvoje v osnovách předškolního vzdělávání či pedagogických pokynech, jež všem dětem umožní plně rozvinout svůj potenciál, zajištěním rovného zacházení a příležitostí pro chlapce i dívky, prosazováním monitorování a hodnocení různých prostředí v nejlepším zájmu dítěte a uplatňováním vhodných struktur řízení;
25. uplatňovaly integrované přístupy zaměřené na dítě, které jsou zacílené na všechny aspekty rozvoje a blahobytu dětí a dále posílily koordinaci a interakci mezi zdravotními, vzdělávacími a sociálními systémy a systémem ochrany dětí, jakož i integrované a koordinované poskytování služeb na místní úrovni;
 26. nadále poskytovaly podporu rodičům podporou jejich účasti na trhu práce a sladění pracovního a soukromého života, poskytováním finanční podpory rodinám a přístupu k různým službám, včetně rodinného poradenství a pomoci;
 27. nadále poskytovaly multidisciplinární podporu dětem a rodinám ze znevýhodněného prostředí – jako jsou romské děti, legálně pobývající děti ze třetích zemí nebo děti se zdravotním postižením či se speciálními potřebami – stejně jako dětem v alternativní péči a dětem, jež se staly obětí násilí a zneužívání;
 28. podporovaly zapojení rodičů a postupy, jež umožňují navazování a prohlubování partnerství mezi rodiči a službami předškolního vzdělávání a péče, jakož i postupy, jež usnadňují navazování kontaktů s rodiči a rodinami ze znevýhodněných prostředí a komunit;
 29. nadále zlepšovaly stávající shromažďování údajů a monitorování na celostátní i místní úrovni, co se týče klíčových ukazatelů rozvoje v raném dětství a poskytování služeb;

30. posílily zapojení a spolupráci mezi všemi příslušnými aktéry z veřejného i soukromého sektoru a občanské společnosti, pokud jde o stanovení, provádění, monitorování a hodnocení politik v oblasti rozvoje a blahobytu v raném dětství;
31. v závislosti na vnitrostátních podmínkách a politických programech lépe využívaly evropské strukturální a investiční fondy (ESIF), a zejména Evropský sociální fond (ESF) a Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF), a to v zájmu podpory politik určených k prevenci dětské chudoby a sociálního vyloučení a k boji proti nim;

VYZÝVÁ VÝBOR PRO SOCIÁLNÍ OCHRANU, ABY:

32. v rámci otevřené metody koordinace pro sociální ochranu a sociální začlenění nadále usnadňoval a podněcoval shromažďování a sdílení nápadů, znalostí, zkušeností a osvědčených postupů v otázkách integrovaných politik rozvoje v raném dětství a jejich dopadu na snižování chudoby a sociálního vyloučení, včetně tematických přezkumů a také prostřednictvím programu vzájemného hodnocení v oblasti sociální ochrany a sociálního začlenění;
 33. nadále monitoroval a vhodně analyzoval specifická témata související s chudobou dětí a blahobytem a rozvojem dětí, a to i prostřednictvím evropského semestru;
 34. nadále spolupracoval s Výborem pro zaměstnanost, Výborem pro vzdělávání a dalšími výbory a celounijními skupinami na vysoké úrovni na tématech v oblasti sdílené pravomoci, jež souvisejí s monitorováním vývoje sociální situace a snižování chudoby a sociálního vyloučení.
-

Odkazy

- Listina základních práv EU;
- Evropa 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění;
- evropský pilíř sociálních práv;
- závěry Rady o sociálním rozměru vzdělávání a odborné přípravy (2010);
- závěry Rady o předškolním vzdělávání a péči, zajistit nejlepší start do života pro všechny naše děti (2011);
- doporučení Komise 2013/112/EU Investice do dětí: východisko z bludného kruhu znevýhodnění;
- závěry předsednictví, zasedání Evropské rady v Barceloně, 15. a 16. března 2002;
- Evropský pakt pro rovnost žen a mužů (2011–2020);
- strategický rámec evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020);
- usnesení Evropského parlamentu o snižování nerovností se zvláštním zaměřením na dětskou chudobu (2015);
- závěry Rady o rámci EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020 (2011);
- závěry Rady o urychlení procesu integrace Romů (2016);
- Úmluva OSN o právech dítěte;
- Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením;
- cíle OSN v oblasti udržitelného rozvoje pro rok 2030;
- sdělení Komise pod názvem „Další kroky k udržitelné evropské budoucnosti – Evropské úsilí v oblasti udržitelnosti“ (2016);
- *Tackling social and cultural inequalities through early childhood education and care in Europe* (Řešení sociálních a kulturních nerovností v Evropě prostřednictvím předškolního vzdělávání a péče) (Eurydice 2009);
- návrh klíčových zásad kvalitativního rámce pro předškolní vzdělávání a péči (zpráva Pracovní skupiny pro předškolní vzdělávání a péči pod záštitou Evropské komise)